

Izhaja vsak četrtek zjutraj in stane poštino vsako leto 24 Din, leta 12 Din, leta 6 Din. Posamezna številka 75 p.

SRBSKA STRAŽA

— ASILO OBMEJNIH SLOVENCEV —

Inserati: Ena šeststolpna petivrsta stane 1 Din 25 para. Pri večkratni objavi primeren popust. Posamezna številka 75 p.

24. šte. v. leto.

Gornja Radgona, dne 14. junija 1923.

Centralistično gospodarstvo.

Prošli teden, ko je gospod finančni minister povedal narodnim poslancem, da znaša lanska proračunska izguba celih 1200 milijonov dinarjev ali približno 5 (pet) milijard — smo imeli pred seboj kaj jasno sliko o centralističnem gospodarstvu, katero tako pobijamo. Gospodje demokrati s samostojneži in radikali so torej porabili celih 5 milijard več, kakor je bilo proračunjeno za celo. Na prvi mah se vsiljuje vsakemu količkaj razumnemu človeku v glavo misel: Kako je mogoče toliko prekoračiti preračunjene izdatke?

Par podatkov, ki bodo vrgli svetlo luč na „delovanje“ demokratskega financministra dr. Kumanudija. Njegova valutna politika je oškodovala državo kakor privatnike za težke milijarde. To mu ni bilo dovolj. Umetno je spravil izdatke v sklad z dohodki. Kako? Enostavno črtal je razne izdatke (predvidene!) in črtal in črtal, dokler ni prišel v soglasje z dohodki. Črtani izdatki pa so se izplačevali kljub temu, da so črtani, ker je bilo po dokazih strokovnjakov črtanih mnogo neobhodno potrebnih postavk, katere so se kljub črtanju morale izplačevati.

Večkrat smo govorili o neprimerni korupciji, ki je zavladovala pri državnih uradih širom cele države. Povsod se je upeljal balkansko-turški sistem podkupovanja po načelu „kdor maže, dobro vozi“ itd. Pri državnih dobavah (liferacijah) se krade denar na debelo (spominjajmo se le raznih afer iz nedavne prošlosti!), istotako v stotinah nepotrebnih komisij in če se najde človek, komu se je taka ogabnost pristudila, mu dajo skriven migljaj, da naj molči: Pokrij se čebetom (z odejo) pa šuti! (molči). — In tako se „zabašuri“ in „nikome, ništa“ — korupcija cvete bohotno dalje. Če pa poštenjak, ki kritizira take izrastke, le noče molčati — mora, ako ne pride v Prekmurje, — v Albanijo ali Črnogoro, oziroma macedonsko granico.

O gospodarstvu pred volitvami smo obširno govorili večkrat; v živem spominu so nam nedolžni Pucljevi voli, Žerjavov Agro-Merkur, plebiscitni škandal itd. itd. O tem sedaj molčimo, ker se je jel kopičiti novi gnoj, posledica slabega gospodarstva v preteklosti.

Uvodoma omenjen primanjkljaj od 5 milijard bo seveda plačal Slovenec i Hrvat, v plačevanju uvijek brat i brat!

In naši poslanci (gg. Pušenjak in Vesenjaj) so bili možje na svojem mestu, ko sta odločno izjavila, da bodo Slovenci odločno glasovali proti vsakemu naknadnemu kreditu, razun za one kredite, ki so v resnici in nujno potrebni. Tako je napr. posl. g. Pušenjak izrazil svoje upravičeno začudenje nad tem, da za ceste v Sloveniji ni najti nobenega predloga, nobene postavke, dočim se za Srbijo zahtevajo milijoni. Pri vsem tem je naša uboga in izmozgana Slovenija plačala nad 7 milijonov davka več, kakor ji je bilo predpisano in določeno, poleg vsega pa še na posebni trošarini celih 5 milijonov dinarjev več kakor je bilo potrebno. Pri vseh teh žrtvah in dajatvah pa ne daje državni proračun

oz. vlada nobenega ficka za Slovenijo, ki je večalimanj le molzna krava. Nič nimamo proti temu, da Slovenija pomaga graditi srbske upostošene pokrajine. Dobro. Ali pa je umestno in pravilno, da pri tem Slovenija propade in leze na nivo Macedonije?! Slovenija, ki radi prevelikih dajatev silno trpi, hira vidno. To hiranje pa utegne postati rapidno in to je menda cilj velesrbskih šovinistov, ki bi radi iz naših lepih mest, trgov in vasi, kmetijskih institucij, katere je zgradila pridna slovenska roka ustvarili eldorado za hajduke in druge temne elemente, s katerimi je osrečen Balkan.

Poslanec g. Vesenjaj, ki je nam Gornjradgončanom pa tudi ostali Prekijji dovolj poznan je rekel v debati za kredite, da bo Jugoslovanski klub vedno glasoval proti nepotrebnim naknadnim kreditom, ker je tudi načeloma proti centralizmu. Mi hočemo tudi denarno, finančno samoupravo Slovenije po geslu: Slovenski denar za Slovenijo.

Ugovori od strani naših poslancev niso ostali brez učinka. Sam finančni minister je priznal, dasi radikalec — da so pritožbe dobro utemeljene in upravičene. Izdatki pokrajinske uprave se bodo pokrili iz rezervnih fondov. Torej iz našega lastnega denarja. Dobili smo, kakor pravi „Domoljub“ — drobtinice iz — lastnega hleba!

Zopet in zopet vidimo, kako utemeljena je naša zahteva po popolni samoupravi Slovenije v finančnem, gospodarskem, političnem in narodnem oziru. Le potom avtonomije, ki ni bila samo naše bojno geslo, ampak od prevrata sem naša vitalna (življenska) zahteva, bomo prišli na zeleno vejo, na pot blagostanja in prave svobode.

Zato delajmo, delajmo in ne odnehajmo od naše zahteve!

Ljudstvo in zdravje.

Knjige pišejo in zdravniki nam pripovedujejo in dan za dnevom potrjujejo, da je danes nad 60% ljudi nezdravih. Nevesel pojav! A kje mu tiči vzrok? Nekateri pravijo, da so temu krive pred vsem današnje slabe gospodarske in socialne razmere, pod katerimi ljudje več ali manj skoraj vsi trpijo. Drugi zopet menijo, da so to posledice dolgotrajne vojne. Ne dvomim ni najmanj, da sta to glavna vzroka boleznij. Vendar pa mislim, da je eden najvažnejših vzrokov tolikim boleznim nesnaga, katere je na žalost povsod preveč. Obhodil sem že marsikatero vesnico in ne samo tu v Prekmurju, ampak tudi ons an Mure. Priznati moram, da sem ponekod našel vse lepo snažno, toda zvečine sem našel po vseh hišah isto nesnago: smetje, pomije, staro umazano obleko in perilo, neočiščene črevlje, ki so čakali že mesece na roko in na krtačo, ki bi se jih usmilila. In tu baš tičijo kali raznim boleznim. In to ni prav! Vsakdo bi se moral zavedati škodljivosti nečistoče v sobah, predvsem v kuhinjah in v spalnicah. Siromak in bogatec — za oba velja to v enaki meri. Zlasti pa še po mestih in v večjih vaseh, kajti po manjših vaseh že čisti zrak ugodno vpliva na zdravje in ovira razvoj raznih boleznij, kajti v nečistem zraku, kakor so ga polna vsa mesta in večja selišča, je nebroj bacilov, ki se zlasti dece hitro lotijo.

In še nekaj! Okna odprimo! Tudi ponoči. Zunaj je najlepši dan, najkrasnejša noč, naše kmetice (verjinje) pa imajo močno zaprta in zatrta okna in vrata, da ne bi moglo priti kaj

svežega zraka v sobe. Tudi po noči naj bodo vsaj zgornja okna odprta. V jutro, pa stopi takoj k oknom in je odprl vsa na stežaj. Med pospravljanjem, pometanjem in otepanjem prahu imej vse odprto. Prah ne trpi v sobi! Prah je največji sovražnik vsakega živega bitja, za človeka pa je prah naravnost strup.

Kuhinja naj bo čista. Dobra gospodinja ne sme trpeti, da se po kuhinji valjajo po več dni stari ostanki jedil. Jedilno in kuhinjsko orodje naj bo umito in čisto. Vse naj bo shranjeno na svojem mestu, ne pa raztepeno po raznih stoli, omarah in celo na tleh. Čedno obriši vilice, nože in sploh vse, da ne zarjavi. Izgovor gospodinj, da nima časa za tako delo, je jalov. Za čistočo mora vsikdar biti dovolj časa. Gospodinja, ne trpi, da ti kdo pljuva na tla. Omisli si pljuvalnike. Gospodarja svojega pa pregovori, da poskrbi za tla iz desk ne pa iz zemlje, ki se sploh nikdar ne dajo pošteno čistiti.

Naše gospodinj, mi naj ne zamerijo, če sem nekoliko izdal, kako izgleda v njih domačiji. Nisem tega storil v zlobnem namenu, ampak edinole za to, da opozorim na največji zaklad, na največje veselje: na ljubo zdravje, ki mu škoduje največ nesnaga, koristi pa snaga in to mnogokrat več kakor pa vsa zdravila in dragi zdravniški recepti. Ako si bo vsaj nekaj gospodinj vzelo te besede k srcu, potem bo imel zadoščenje pričo teh vrstic.

J. Majzelj iz Dolnje Lendave.

Dopisi.

Gornja Radgona. Izgubljeno. Žiger Viktor, trg. pomočnik v Cankovi je izgubil v Gornji Radgoni zlat poročni prstan z vpisom „Anica 6. 1. 1923.“ Poštene najditelj dobi nagrado. Prstan se lahko odda v našem uredništvu. — Učinek umetnega gnojila. Po zadnjem dežju se vidno opaža izredno lep učinek umetnih gnojil, katere je razpečavala tukajšnja Gospodarska zadruga. Razumni posestniki, ki so si nabavili umetna gnojila za vinograde, polja in vrtove so polni hvale. Upati je, da bodo izredni uspehi gnojenja marsikaterega gospodarja napotile, da si za prihodnje leto naroči umetnega gnojila. — Glasbena Matica Maribor pride tekoči mesec gostovat v Gornjo Radgona. Z ozirom na kulturno misijo tega društva prosimo p. n. občinstvo, da poseti pevski koncert, katerega vsopred se bo pravočasno naznanil — v kar najlepšem številu. Predvidno se vrši koncert v soboto, dne 23. junija v dvorani Posojilnice. Vse družine in zasebnike, kateri bi lahko za eno noč vzeli kakega gosta pod streho prosimo da to javijo županstvu trga Gornja Radgona.

Radinci. Zadnji nabori so se izvršili v popolnem redu. Vendar se je čula nevoljna beseda radi dejstva, zakaj se nabori ne vršijo v Gornji Radgoni, ki je trg, sedež ekspoziture okrajnega glavarstva in drugih oblastev. Krivda na tem pojavu leži v okrajnem zastopu, katerega člani imajo odločati in sklepati o primernem nabornem kraju in lokalu. Prosimo o tej zadevi pojasnila. Po našem mnenju je zelo neprimerno, da se Gornja Radgona zapostavlja.

Stročja ves. Tukajšne delavno Bralno društvo je z velikim uspehom vprizorilo v nedeljo, 10. t. m. znano burko „Samski davek“, katerega se je v drugi izdaji („Ubogi samci“) že predstavljala v Gornji

Radgoni ih drugod. Udeležba je bila nad vse lepa in razveseljiva, izpeljava brezhipna. Predstava se je vršila na prostem in je želeli, da ne bo dolgo, ko bo nad nami lastna streha lastnega Društvenega doma, do katerega zgraditve nam pomagaj Bog in sreča junaška. Le krepko naprej mladi društveni delavci, ki ste up naše bodočnosti.

Ona naša izobraževalna društva, ki imajo v svoji posesti 10. snopič Ljudskih iger (Fernando, strah Asturije in dr.) se uljudno naprošajo, da istega posodijo Kmetijskemu bralnemu društvu v Gornji Radgoni proti vrnitvi stroškov. Knjižice se vrnejo nepoškodovane. Poslati na naslov društvenega režiserja Romana Bendé v Gornji Radgoni.

Tajništvo Slovenske Ljudske stranke, ki je delovalo pred in med volitvami, deluje tudi po volitvah. Ponovno se obveščajo vsi somišljeniki, da se je otvorila Ljudska pisarna, ki daje v vseh vojaških, združnih, davčnih, carinskih, sodnijskih organizacijskih in podobnih zadevah vsa pojasnila in navodila brezplačno. Isto velja za vsa vprašanja na poslance Jugoslovanskega kluba.

Na več dopisov, da naj priobčujemo več politike, notranje in zunanje, odgovarjamo, da bi kaj radi ustregli tej želji in list znatno povečali. Somišljeniki, ki to želijo, naj zlasti sedaj ob sklepu prvega polletja delajo na to, da se list še bolj razširi. Opozarjamo vse cenj. čitatelje na to, da naj čitajo uvodne članke, ki skoro vsi obravnavajo domačo ali pa tuju politiko. Po možnosti bomo prinesli tudi tedenski pregled važnejših političnih dogodkov, tako da bodo prišli vsi na račun. Dopisniki pa naj le pridno dopisujejo. Vse porabno, kar sloni na stvarni, resnični podlagi se priobči. Torej kličemo ob sklepu prvega polletja vsem cenj. naročnikom: Z novo voljo na sveže delo! Pridobivajte nam nove naročnike, stare pa dregajte, da plačajo zaostalo naročnino! Na delo!

Tedenske novice

Darovi Jugoslovanski Matici. Kr. pol. oddelek v Murski Soboti nam je izročil 1 poročni prstan, najden pred 1 letom, ker se izgubil kljub javni razglasitvi ni oglasil. G. Štefan Bagola je poslal 25 Din, ker se mu je ob priliki blagoslovljenja zvona dovolila plesna zabava. Plemenitim

Roman Bendé:

Čudotvorna pijača.

(Kmečka burka v štirih dejanjih, prirejena po humoreski iz moje mladosti.)

(8. nadaljevanje.)

2. prizor. (Peter sam.)

Peter: (sam, hodi po sobi gorindol, počasi, zmaje z glavo, preiskuje steklenice na polici, pospravi mizo in prinese novih steklenic s police, naliže kupico vina in jo izpije v dušku; nato se vsede in začne mešati v neko strto skledo razne stvari, kakor vodo, olje, saje itd. in napravi črno tekočino, govori sam s seboj in to med delom) -- Čudno zaupanje imajo ljudje do mene. Pripravim mu izborno zdravilo in riskiram sebe, svoje ime in ves pridobljeni rešpekt. (Vzame malo steklenico) Tako, trikrat žgana najmočnejša žganjica, od katere mora napraviti tri kravje požirke, bo nekaj zalegla za prvi nastop. Mogoče ga le ozdravim od te najnesrečnejše bolezni, ki more moškega tako izkaziti. Mogoče se mi posreči doseči, da ozdravim nesrečnega bojazljivca in babnico prepričam, da mora imeti pred mojem rešpekt, kakor zaukazuje sveto pismo. Sicer je pa Miha čuden čudak, poseben patron, ki si ne zna sam pomagati. (Pogleda na uro) -- Oh, že tri popoldne. K Mirniku še moram radi prasice; k Podbregarju radi krave, k Kokodajsovi Trezi pa pojutrišnjem in jutri tudi. Ha -- imenitno! Pojutrišnjem

darovalcem se podružnica najtopleje zahvaljuje.

Proti preklinjevanju v Italiji. Italija je v zadnjem času otvorila pravo križarsko vojno proti preklinjevanju. Po vseh mestih Italije so nabiti lepaki z napisi: Preklinjevanje je za človeka in Italjana sramotno! Preklinjevanje ponižuje italjanski narod v obeh tujcev! Preklinjevanje ni dostojno! Preklinjevanje je znamenje surovosti! Italjani in Madžari so najgrši preklinjevalci na svetu, toda takoj za njimi pridemo Jugoslovani. Nam Slovencem je postala kletev izraz „korajže“. Ker pa naše domače kletvice, ki niso tako grozne in odurne, našim ljudem niso zadosten izraz korajže, so šli na posodo k Italjanom in Madžarom. Mogoče se jim bo sedaj, ko se Italjani skušajo v kletvah poboljšati, njih pavovo perje manj dopadlo in se bodo tudi oni skušali, se jih otresti.

Odbor za prenos judenburških žrtev in Ivana Endlicherja nujno prosi vse one posameznike, društva in korporacije, katerim je dostavil ali izročil razglednice s spomenikom na grobu narodnih mučnikov in razglednice Ivana Endlicherja, da skušajo kolikor mogoče veliko razglednic med ljudstvo razprodati. Slike so predvsem lep spomin na naše narodne žrtve in na naše osvobojenje; ni pa pozabiti, da je izkupiček razglednic namenjen podporam vdov in sirot judenburških žrtev, za katere ne skrbi ne država, ne pokrajina, — nihče. Narodna čast zahteva, da zlasti revne sirote ne ostanejo zapuščene. — Zlasti oni naj obilno segajo po razglednicah, kateri k vsem velikim stroškom prevoza do sedaj še niso ničesar prispevali. Zneske je pošiljati na naslov: Goslar Branko, Breg 10./II. Ljubljana. Odbor.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani namerava zgraditi v Ljubljani na Miklošičevi cesti veliko uradno poslopje. Stroški zgradbe same so proračunani na približno 7 milijonov Din.

Sodnijske počitnice se v bodoče ne bodo začele še le 15. julija ampak že 1. julija.

Madžarska in uradniki. Ne le pri nas, tudi na Madžarskem je uradniško vprašanje aktualno. Zahtevajo eksistenčni minimum 600 zlatih kron. Radovedni smo, se-li bo našim ali pa madžarskim uradnikom prej posrečilo doseči zvišanje plač. Tudi Madžarska hoče znižati število svojih uradnikov.

Radič je zopet napravil veliko napako, kakor se vidi. Ko bi prišel v narodno

skupščino, bi bil Pašič prisiljen govoriti o avtonomiji, ker ne bi imel velesrbske večine. Tako pa je napovedal program, kako bo še dalje izmzgaval Slovence in Hrvate. Slovenski poslanci bodo kakor preje proti vladi vodili najostrejši boj, dokler Pašiča in — Radiča ne sreča pamet. In to se bo zgodilo, ker bo sicer država propadla.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso prve vrste 1 kg 100 kron, druge vrste 96 kron, bikov in telic 90 kron, telečje prvega razreda 100 kron, drugega razreda 96 kron, svinjsko meso 140 do 160 K. — In Gornja Radgona?

Cene živini so zadnje dni vsled povečanja izvoza zopet poskočile.

Žitni trg v Novem Sadu: pšenica 430 Din, ječmen 285 Din, oves 287.50 Din, koruza 253 Din, pšenična moka (št. 0) 637 Din.

Tihotapstvo z zlatom na madžarsko-jugoslovanski meji v prid Madžarske je strašno razpaslo. Mnogo tihotapcev so že zaprli in jim odvzeli zaplenjeno blago, ki zapade državni blagajni.

Izseljevanje v Ameriko. Generalni izseljeniški komisariat objavlja sledeče: Zadnji čas se opaža med osebami, ki se nameravajo izseliti v Zedinjene države Severne Amerike, velika nestrpnost. Hodijo na pristojna oblastva, zlasti na generalni izseljeniški komisariat v Zagreb, zahtevajoč potne liste. Ker pa kvota za našo državo še ni objavljena, ne more izdajati gornji komisariat odobrenja za izseljeniške potne liste. Zaradi tega je za sedaj brezuspešna vsaka druga prošnja in poizvedba. Prizadeti naj uvažujejo to objavo, da se ognejo nepotrebnim stroškom in potom.

Na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične polletni podkovski tečaj dne 1. julija 1923. Pouk je brezplačen. Učenci dobivajo redno državno podporo ter dobivajo prosto stanovanje. Za hrano in za učne knjige pa morajo sami skrbeti. Kovaški pomočniki naj ne zamudijo ugodne prilike in naj se prijavijo za ta tečaj. Prošnje je vložiti do 15. t. m. na ravnateljstvo državne podkovske šole. Prošnje je kolkovati z 13 Din, priloge z 1 Din. Prošnji je treba priložiti krstni list, domovnico, zadnjo šolsko spričevalo, učno spričevalo, npravstveno spričevalo ter uboštveni list.

Iz narodne skupščine. Ko je zbornica dokončala verifikacijo t. j. potrditev in priznanje poslanskih mandatov — razen Radičevih, ki jih ni bilo v Belgrad — se je otvorila prva seja narodne skupščine s čitanjem kraljevega ukaza. Nato so se vršile volitve v razne odbore. V vseh odborih imajo radikali absolutno večino. Od naših poslancev so izvoljeni v zakonodajni odbor dr. Hohnjec, Sušnik, Žebot, Kremžar, dr. Kulovec; v finančni odbor: Pušenjak, Vesenjaj, dr. Kulovec; v upravni odbor: dr. Hohnjec, Sušnik; v imunitetni

Tretje dejanje.

(Prizorišče kako v 1. dejanju. Ponoči okoli polnoči. Na mizi gori motna svetilka; Urša, oblečena v rdeče spodnje krilo, se pripravlja, da gre spat. Lase ima povezane z ruto, govori sama):

1. prizor.

Urša: Dosedaj sem ga ustrahovala; ali tega, kar mi je danes storil, mi še ni nikdar napravil. Polnoč je že minula, pa ga še ni od nikoder. Opoldne je izginil kakor kafr, zdaj ga pa ni naprej. -- Če se mu le ni kaj hudega pripetilo? -- Ah, kaj! Kopriva ne pozebe. To mu pokažem, ko pride domov; z metlo mu razbistrim pijano butico! -- (Zunaj šum, kakor bi nekdo tiho prišel. Urša gre gledat v vežo, vzame s seboj svečo in pri vratih obstoji) Pa če bi prišel sam zlodej semkaj in mi povedal, da je odnesel tega pijanca, bi ga iz hvaležnosti objela in poljubila. (Stisne jezno pesti) O, le čakaj, danes jih dobiš po tvoji tikvi, nepridiprav! Aha -- že prištorklja, baraba pijana. Najbrž se ga je zopet v kaplaniji nalezl. To mu posvetim pod nos, da bo pomnil, kdaj se ga je navlekel zadnjič! (Se umakne v sobo, postavi svečo na mizo, se vsede na postelj -- medtem se čuje šum, kakor da se nekdo tiho plazí v sobo. Vrata zaškripljejo, z rok mu pade zunaj škorenj, z glavo zadene ob zid [Miha namreč] -- zakolne.)

(Dalje prihodnjič.)

ozdravim jezikasto babnico. -- Ljudje me imajo radi. Pa saj me imajo tudi za kaj; saj vsakemu pomagam, kar in kjer je le mogoče. -- (Meša dalje in odloži.) Tako, to naj stoji. Skuham še nekaj rož in pridenem še kaj k droženki, in jutri dovršim. (Si obriše roke v predpasnik, pogladi lase, vzame klobuk, zelo širok, veliko palico, vtakne nekaj steklenic v žep in počasi odhaja; medtem govori): O, da bi pamet srečala te zakonce, enega pamet, drugega pa korajža. Če sta se vpregla v en jarem, naj ne vlečeta vsak na svojo stran, ali pa naj poslušata vsaj bič usode, ki jima pada hrbtu, opominjajoč jih, da je obema ista pot. Ha, so še neumni ljudje na svetu, ki verujejo v vraže, ljudje, ki hočejo biti varani. Varanje -- moj Bog, koliko sem si že skušil v svetu in ta-le brada (si pogladi brado) bi vedela mnogo pripovedovati. Kako bi človek živel, ako bi ne bilo neumnih ljudi na svetu! Žalostno bi bilo! Za umreti žalostno in dolgočasno za ljudi od našega poklica. -- Potegniti jih je treba vse po vrsti, jih imeti za norca, saj s pametno besedo in lepim naukom človek itak nič ne doseže. -- Morda pomore moja copernija! -- Zdajle pa le na pot ... (počasi odhaja)

(Zastor počasi pada.)

odbor: Kremžar, Šiftar; v odbor za pritožbe in prošnje: Brodar, Krajnc. V petek je bila druga seja narodne skupščine. Ministrski predsednik je prebral vladno deklaracijo, o kateri govorimo na drugem mestu. Nato je bil izvoljen odbor za zakon o ustrojstvu armade. Izmed naših poslancev sta izvoljena Škulj in Bedjanič. V ponedeljek se je začela debata o vladni deklaraciji. Finančni odbor razpravlja o naknadnih kreditih (glej uvodni članek), zakonodajnemu odboru je predložen uradniški zakon in odboru za ustrojstvo vojske zakon o armadi.

Preobrat v Bolgariji? Po časopisnih vesteh se vrše v Bolgariji velike stvari. Piše se o državnem preobratu. Ker ni natančnejših poročil, se povrnemo na to v prihodnji številki.

Poštna nakaznica so izginile. Na njihovo mesto so stopile „poštanske uputnice“. Počasi se bomo že „izjednačili“ in primer „uputnice“ že kaže, kako. Postali bomo namreč Srbi. Ker pa ni dvoma, da tudi Srbi ne bodo dovolj močni opirati se „ujedinjenju“ z Rusijo, bi bilo po naših mislih pametnejše, če postanemo takoj Rusi. Ali pa ostanimo Slovenci. — Ko je pretekli teden objavil „Slovenec“ tozadevno primerno notico, je zapisala zagrebška demokratska „Riječ“: Zadnji čas je že, da izgine s površja velika nacionalna pridobitev iz avstrijskih časov, ki se imenuje „poštna nakaznica“. — Za demokrate je torej slovenski jezik staroavstrijski ostanek! Moderno in napredno pa je, kar čitamo dan na dan v vseh srbskih časopisih: kasarna, šuobertajl, bauplac, rozajde, pertli, kostgeher, viršli sa renom, prima-halbšuhi, ausmajstor, bečka šnicla, cušpajs, cviblova zosa, viršli-krakauer, itd. itd. — To je torej „moderna“ — napredna jugoslovensčina, katero zagovarjajo naši nadnarodni slovenski demokrati! — Ostanimo vendar sebi zvesti, odprimo vendar enkrat svoje oči. Saj je že Koseski napisal: Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!

Madžarska agitacija v inozemstvu. V Oxfordu na Angleškem obstoji neka liga za samoodločbo Madžarske. Te dni je ta liga izdala oklic na prebivalstvo Angleške. Plakirali so te oklice po mestih in tudi po cerkvah. Oklic pravi, da je trianonska mirovna pogodba v Srednji Evropi ustvarila nevzdržljiv in resen položaj. Pravi, da ima Madžarska nalogo, braniti zapadno civilizacijo. Trdi, da je Madžarska izgubila dve tretjini svojih zemelj in da nad 3 milijone Madžarov ječi pod jarmom balkanskih narodov. Mala antanta — tako jadicuje oklic — hoče Madžarsko razkosati in pograbititi za sebe. „Mi Angleži“, tako konča ta manifest, „moramo zabraniti, da izbruhne nova vojna, to pa je mogoče le, ako zahtevamo temeljito revizijo trianonske mirovne pogodbe“. — Kakor se vidi, gospodje Madžari še vedno sanjajo o svojem velikem „orszagu“. Mi jim tega ne zamerimo, ker razumemo, da se tisti, ki je včeraj jahal konja, danes ne more zadovoljiti z mulo. Toda, da bi mi slovenski Prekmurci še kedaj zopet prišli pod njih grofovsko komando, tega si ne želimo. Borili se bomo tudi mi. In če se nas je leta 1919 le par desetih v legijah borilo za odcepitev Prekmurja od Madžarske in za priključitev k Jugoslaviji, potem na ta njihova liga v Oxfordu ve, da se nas bo v bodoči vojni na tisoče in tisoče Prekmurcev borilo ob stran-Jugoslavije in če treba, tudi v kakih prostovoljnih četah, da si ohranimo svobodo, ki smo si jo priborili izpod jarma madžarskih grofov.

Nemška Avstrija si najme za 650 milijonov zlatih kron posojila. Doma se bo podpisalo 65 milijonov, v Švici se računa na 15 milijonov, v Ameriki pa 125 milijonov. Ostalo bodo dale druge države, zlasti Angleška, Italija in Francoska.

Francozi v Nemčiji. V Porurju so francoska in belgijska sodišča od zasedbe naprej pa do srede maja meseca obsodile mnogo oseb na kazni na svobodi in v denarne kazni. Razni obsojenci so dobili, ako kazni vštujemo, skupaj 646 let ječe ali zapora ter 1.314 milijonov mark denarne kazni. Razun tega je bila 1 oseba obsojena

na smrt 1 pa na dosmrtno prisilno delo.

Tudi v Nemški Avstriji demonstirajo uradniki zaradi prenizkih plač.

V Petrogradu v Rusiji je požar uničil znamenito Marijino gledališče, kjer je bila svojčas carska opera.

Na Madžarskem je nastopila po vsej veliki ravnini izredno huda suša.

Nemška marka pada od dne do dne vedno huje. 1 dolar stane sedaj že nad 80.000 mark. Marka jo torej še manj vredna kakor pa nemškoavstrijska krona. Naš dinar pa se počasi, toda stalno dviga.

Amerikanci se bojijo, da bi se evropske države zopet ne spustile v kako novo vojno. Pravi, da Evropejcem več ne bodo posodili denarja, niti jim ne bodo dobavljali orožja. Mi pa mislimo, da se bo Evropa lahko vojskovala tudi brez Amerike, nazadnje pa bodo Amerikanci za dober denar prav radi Evropejcem prodajali orožje in drugo vojno ropotijo in se smejali neumnim Evropejcem, ki brez vojne ne morejo živeti.

Italija in Nemška Avstrija. 200 milijonov lir posojila bo Italija dovolila Nemški Avstriji.

Slovenska kuharica.

Priredila S. M. Felicita Kalinšek, šolska sestra in učiteljica na Gospodinjski šoli. Z mnogimi slikami v besedilu in večbarvnimi tabelami. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja. V Ljubljani 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 220 Din.

Nova Slovenska kuharica je knjiga, ki jo pokažemo lahko tudi tujim narodom. Vzorna je vseskozi po vsebini in opremi. Doslej priljubljena in razširjena knjiga „Prato, Süddeutsche Küche“ je našla v Kalinškovi kuharici tekmeča, ki ji ni samo kos, ampak, ki jo je v vseh ozirih prekosil in nadkrilil. Ponosna knjiga ima 668 strani kvart formata in 2508 kuharskih receptov ali navodil. Diči jo 193 barvastih slik, ki jih je prav spretno narisal g. Dragotin Humeč. Smelo trdimo da tako krasnih knjig, kot je Kalinškova kuharica nimamo nič. Zato smo se čudili, da je cena knjigi kljub 220 Din za današnje razmere uprav nizka, saj stane toliko napol tako debela in napol tako drobna nemška knjiga poljubne vsebine.

Knjiga pa ni samo kuharica, ampak vsebuje prav razkošno opremljene slike gob, ki rastejo na naši zemlji, ki jih je priredil znani naš gobar Ante Beg. Te slike bi bile kras vsaki botaniki.

V uvodnih pojasnilih nas pisateljica seznanja z najnavadnejšimi kuhinjskimi izrazi.

Nauk o stari in mladi perutnini, o divjačini, govedini, svinjini nima samo strogo kuharskega značaja ampak spada celo deloma v blagoznanstvo.

Strani 23—36 pa smemo imenovati ilustriranega slovenskega gobarja, saj so tudi posnetek iz Ante Begove knjige: „Naše gobe“. Ta oddelek je pisan z veliko pridnostjo, tehtnim strokovnim znanjem in v krasni slovensčini. Človek misli, da bere botanično knjigo.

Prijatelj narave bo našel v tem oddelku knjige obilo poučnega in zabavnega čtiva.

Na strani 56 razpravlja Kalinškova o juhah. Tu najde vse, kar more poželeti še tako razvajan želodec, mesne, postne in gobove juhe, vse ti kipi na krožniku. Pri zakudah ali prikuhah bodo našle naše gospodinje, ki vedno godrnjajo, da po zimi ni kaj pametnega za kuho, obilo izprememb in variacij, skuhanih na najokusnejši način. Knjiga je prirejena tako za one, ki žive v skromnih denarnih razmerah, kakor tudi za najbogatejše mize.

Jajčna jedila bodo prav dobro služila za petkove jedi. O različni pripravi govejega mesa, se ni zdi odveč pisati, opozarjam samo na gorke in mrzle omake, ki morajo zadovoljiti vsakega gurmana. Preidimo majoneze, prikuhe, obare, paštete, pečenke, divjačine, perutnine in salate.

Knjiga je tako obširna, da nam na tem mestu ni mogoče podati niti glavne, še manj pa podrobne vsebine; s kratko besedo knjiga podaja vsakovrstno izbiro jedil, ki morejo priti pri nas na mizo.

Prav izvrstno je poglavje o toplih in mrzlih pijačah, o vinskih obsedkih, likerjih in marmeladah. Marsikateri gospodinji bo tudi nauk o kuhanem sadju in sočivju in o konserviranju mesnih jedil prav dobrodošel.

Posebno poglavje o kuhanju sadja je tako praktično in nazorno pisano, da bo morda marsikatera gospodinja, ki doslej na tem polju še ni prekorajčila svojih želja, izpremenila želje v dejanje.

Nauk o serviranju, je dasi kratek, vendar izčrpen. Pridejani jedilni listi za vse mesece leta so naravnost mojstrsko sestavljeni.

Dodatek o Samokuhariku je prav poučen, potreben in važen. Abecedni seznamek zaključuje krasno knjigo.

Se ničesa ne smem pozabiti. Slovenščina v kuharici je prav lepa in nikjer prisiljena ali iskana, izrazoslovje prav srečno zadeto, gostobesednost docela odstranjena, točnost in jasnost izraza vsepovsod. Knjigo priporočamo prav toplo; kdor ne ve, kaj dati domači hčerki za god, nevesti za darilo, ženi za božič, naj kupi Kalinškovo Slovensko kuharico in veselje v hiši bo združil s koristjo v družini in okrasom v knjižnici. —é.

Smešnice.

Jurče je dobil v soboto nove hlače. Pa, joj nesreče, hlače so mu bile predolge. Prosil je mater, naj mu jih skrajša za 4 prste. Mati mu odgovori, da jih ne bo, ker bo Jurče še rastel in mu bodo tedaj ravnoprav. Jurče poprosi sestričino in sestro. Obe mu odbijeta prošnjo. In Jurče joče, joče bridko. Večerilo se je, po večerji se je odpravilo vse k odpočitku. Kmalu je bilo v koči (hiši) vse tiho in temno. Materi je postajalo žal, da ni izpolnila Jurčetovo željo. Zato vstane, prižge svečo in skrajša obe hlačnici za 4 prste. Uro pozneje privede isto kesanje tudi sestrično do tega, da skrajša Jurčetu hlače. Uro kasneje stori to tudi sestra. Ljudje božji, da bi videli drugi dan Jurčeta v onih kratkih, petelinčkovih hlačkah.

* * *

Ko je razlagal učitelj učencem vzhodno in zapadno zemeljsko oblo (polkroglo), je Jurče, kakor po navadi sladko dremal. Nenadoma ga vpraša učitelj: „Povej mi, kje se nahaja Evropa?“ „Na zidu, gospod učitelj“, odgovoril je na kratko Jurče.

* * *

Učitelj vpraša Jurčeta, koliko je polovica od pet. Jurče molči in dobi drugi red (nezadostno).

Kasneje ga vprašajo učenci, zakaj ni odgovoril. Jurče jim razloži: „Kaj bi odgovoril? Kaj ne vidite, da me hoče spelati učitelj na led? Ako bi mu rekel, da je polovica od petih dve, mi reče, da je pre malo. Rečem-li, da je polovica od petih tri, mi reče, da je preveč. Na noben način mi ni mogoče, da ga s kakšnim odgovorom zadovoljim. Odgovorim-li tako ali tako, primaže mi drugi red in zato je najboljšje, da molčim in trpim.“

* * *

Učitelj: „Jurče, imel si najprej 10 sljiv. Najprvo jih poješ 6 in nato pa še 4. Kaj ti je ostalo?“

Jurče: „Ostale so mi koščice.“

* * *

Jerica se je dala slikati (fotografirati). Ko je prejela slike, vpraša Jurčeta, če je dobro pogodena (zadeta).

„Izvrstno“, reče Jurče, „na tej sliki te mora spoznati vsakdo in tudi oni, ki te še nikdar ni videl.“

* * *

Vprašajo Jurčeta: „Katera jed ti najbolj tektne?“ Jurče: „Slaščice. Prvič zato, ker so sladke in drugič zato, ker me drugi dan boli želodec tako močno, da mi ni treba iti v šolo.“

* * *

Bil je nekoč Jurče v Dokležovju in vider novi most čez Muro. Nekega dne ga vpraša učitelj: „Jurče, čemu služijo mostovi?“ „Mostovi služijo zato, da more izpod njih teči voda!“ se odreže Jurče.

To je ono pravo! Dobijo se še vedno ljudje, kateri Fellerjevega Elzafluida še niso poskusili, dasiravno že čez 25 let v vseh deželah uporablja. Kdor je samo enkrat poskusil njegovo izvrstno delovanje kot drgnjenja hrbta, udov i. t. d. ali kot kosmetikum za usta, kožo in negovanje glave, bode gotovo rekel: „To je ono pravo.“ Je veliko boljši, močnejši, izdatnejši in bolj delujoč kakor francosko žganje. Prežene nahod, zobobol in umirava živce. 3 dvojnate ali 1 špeciálna steklenica s pakovanjem in poštino 24 dinarjev; 36 dvojnatih ali 12 špeciálnih steklenic 208 dinarjev in 5% doplatka. Adresa: Lekarnar Eugen v. Feller, Stubica Donja Elzatrg št. 326 Hrvatsko.

HRANILNICA IN POSOJILNICA v RADINCIH

r. z. z. n. z.

obrestuje vloge z 5% od sto, || daje raznovrstna posojila in
vezane vloge tudi višje, || izplačuje dvige brez odpovedi.

račun ček. urada št. 12.168

Nosite

PALMA

kaučuk pete
in kaučuk podplate
Znižana cena!

Kupujte Vaše potrebščine, kakor blago za moške in ženske obleke, zešita perila, ter špecerijsko blago v staroznani

trgovini Jožef Farkaš
pri sv. Jurju ob Ščavnici

kjer najdete bogato zalogo in bodete ustrezni po zelo solidnih cenah. — Priporoča tudi pristen firnež, lak, barve, šelak, spiritus in morsko travo (afrik) za madrace.

Istotam najde službo pridna deklica iz poštene hiše, ki ima veselje za kuhinjska in domača opravila.

Furnire vseh vrst so v zalogi pri Produktivni zadruzi mizarских mojstrov v Mariboru, Grajski trg 3 po skrajno nizki ceni.

Izjava.

Podpisani izjavljam, da sem širil ne-resnične vesti zoper gospo Veroniko Dvoršak v Stavenskem vrhu. Obžalujem to stem potom in se nji zahvaljujem že naprej ako odstopi od tožbe in njo prosim odpuščanja.

Orehovski vrh, dne 27. maja 1923.

JANEZ MULEC.

Toliko jajc mi znesajo moje kokoši, da je veselje. Najrajši jih prodam

RATNIK-u

v GORNJI RADGONI
SPODNJI GRIS štev. 12

kateri plača po najvišji dnevni cenah.

Kupuje tudi vinski kamen po najvišjih dnevni cenah.

Bukovo oglje in kovački premog

stalno v zalogi vsaka množina, ter vedno najceneje pri

J. LOVRENČIČ & DRUG

trgovina z mešanim blagom

v Križevcih pri Ljutomeru.

Najboljše in najcenejše

kupite vse vrste blaga za moške in ženske obleke do najfinejših specialitet v manufaktorni trgovini

Franc Seršen, Ljutomer

Največja zaloga!

Najnižje cene!

Zahvala!

Ob bridki izgubi mojega dragega očeta, g.

Janeza Ferš

bivšega občinskega redarja v G. Radgoni, se tem potom najpriscrneje zahvaljujem vsem, ki so dragega rajnega spremili v tako obilnem številu na njegovi zadnji poti. Zahvaljujem se Gasilnemu društvu, preč duhovščini, godbi in pevcem za lepe žalostinke, vsem sosedom in znancem. Rajnega priporočam v molitev in blag spomin.

V Gornji Radgoni, dne 6. junija 1923.

Žalujoča hčerka.

Pridnega, močnega in brihtnega

učenca

za usnjarsko obrt sprejme takoj usnjarna
Žilavec Gornja Radgona.

Izvežbanega

čevljarskega pomočnika

sprejme takoj, kot poslovodja vdova Alojzija Sinko v Gornji Radgoni št. 55. Prednost imajo tisti, ki se izkažejo vsaj s triletnim sprečevalom pomočnika. Stanovanje in hrana v hiši. Plača po dogovoru.

Boljša perica

sprejema perilo na dom! Se vpraša
Spodnji gris štev. 10, pritličje.

1 mtorno kolo

znamka „Wanderer“ 1 1/2 PS se proda po zelo nizki ceni. Vpraša se pri gosp. Benjaminu Dibelčar v Gornji Radgoni

Slavenska banka d. d., Zagreb

PODRUŽNICA GORNJA RADGONA

Delniška glavica 50,000.000 Din a rezerve preko 12,500.000 Din Vloge čez 125,000.000 Din

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Velikovec, Vršac. Ekspoziture: Jesenice, Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka.

Agencije: Buenos-Aires, Rosario de Santa Fe. Afilijacije: Slovenska banka, Ljubljana — Jugosl. Industrijska banka d. d., Split — Baikan Bank r. t., Budapest, Vaczi utca 35 — Bankhaus Milan Robert Alexander, Wien I. Augustinerstrasse 8.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.